

5.5.2. Občanská výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení ve vyučovacím procesu

Vzdělávací oblast předmětu

postupné formování a rozvíjení občanského profilu žáků
orientace ve významných okolnostech společenského života
utváření vztahů žáků ke skutečnosti
formování vnitřních postojů žáků k důležitým oblastem lidského života
formování vědomí odpovědnosti za vlastní život
vedení k sebepoznávání

Časová dotace

6. – 9. ročník

1 vyučovací hodina týdně

Místo realizace

třídy

knihovna

učebna PC

Průřezová témata

- OSV (sociální rozvoj, osobnostní rozvoj)
- VDO (občan, občanská společnost a stát, formy participace občanů v politickém životě, principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování)
- EGS (Evropa a svět nás zajímá, objevujeme Evropu a svět, jsme Evropané)
- MKV (kulturní difference, lidské vztahy, etnický původ, multikulturalita, princip sociálního smíru a solidarity)
- EV (lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí)
- MDV (tvorba mediálního sdělení, práce v realizačním týmu)

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Vyučující využije všech forem a metod práce k tomu, aby žák dosáhl požadovaných kompetencí.

Formy a metody realizace

- vyučovací hodina - skupinové vyučování, diskuse, výklad, reprodukce textu, samostatná práce, soutěže, testy, dramatizace, projekty, PC, video
- beseda
- dotazníky - interview

Kompetence

Kompetence k učení

žáci vybírají a využívají vhodné způsoby a metody pro efektivní učení, propojují získané poznatky do širších celků, nalézají souvislosti

žáci získané poznatky hodnotí, třídí a vyvozují z nich závěry

Postup: - vedení žáků k ověřování důsledků

- poskytování metod, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům žáci

- zadávání úkolů způsobem, který umožňuje volbu různých postupů

Kompetence k řešení problémů

- žáci tvořivě přistupují k řešení problému, umí vyhledat vhodné informace, pracovat s nimi a umí nalézt řešení
- žáci umí kriticky myslet a jsou schopni hájit svá rozhodnutí

Postup: - kladení otevřených otázek

- volný přístup k pomůckám

Kompetence komunikativní

žáci formulují a vyjadřují své myšlenky a názory souvisle a kultivovaně

žáci umí naslouchat promluvám druhých lidí, vhodně na ně reagují

žáci komunikují na odpovídající úrovni

žáci umí využívat ke komunikaci vhodné technologie

Postup: - zájem o náměty, názory, zkušenosti žáků

- vedení žáků k výstižnému, souvislému a kultivovanému projevu
- podněcování žáků k argumentaci
- vytváření příležitostí pro komunikaci mezi žáky

Kompetence sociální a personální

žáci umí spolupracovat v týmu, vzájemně si naslouchají a pomáhají,
žáci upevňují dobré mezilidské vztahy
žáci umí hodnotit svoji práci i práci ostatních

Postup: - hodnocení žáků způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok

- vedení žáků k tomu, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti

Kompetence občanské

žáci znají legislativu a obecné morální zákony a dodržují je

žáci respektují názory ostatních

žáci si formují volní a charakterové rysy

žáci se zodpovědně rozhodují podle dané situace

Postup: - vyžadování dodržování pravidel slušného chování

- vedení žáků k prezentaci jejich myšlenek a názorů

Kompetence pracovní

žáci jsou vedeni k efektivitě při organizování vlastní práce

Postup: - dodávání sebedůvěry

- napomáhání podle potřeby při cestě ke správnému řešení
- vedení ke správnému způsobu používání techniky a vybavení

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Občanská výchova

Ročník: 6.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>VO-9-1-01 objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání</p> <p>VO-9-1-02 rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</p> <p>VO-9-1-10 posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci</p> <p>VO-9-1-07 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem</p> <p>VO-9-1-03 zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje</p>	<p>Rok v jeho proměnách a slavnostech – kalendář, letopočty měření času, svátky, přísloví a pranostiky</p> <p>Stát a právo <i>Škola, obec region, vlast</i> -vzdělávání jako celoživotní proces, školní docházka, systém vzdělávání, umění učit se, - vztah k obci, státní správa a samospráva, obecní úřad, volby, - region a jeho zvláštností – významné osobnosti našich dějin, slavní vynálezci jejich vynálezy, známé české výrobky, zajímavá a památná místa, národní a státní symboly, národ, národnost</p> <p>Život ve společnosti - společenské role člověka, typy sociálních útvarů a skupin, společenské hodnoty a normy, společenské vzorce chování, zásady společenského styku, pravidla kulturního chování -</p>	<p>Z –pohyb planet Čj –lidová slovesnost EV- vztah člověka k prostředí Čj- mateřský jazyk, nářečí</p> <p>VDO –participace občana na rozhodnutí celku EV – vztah člověka k prostředí</p> <p>D – české dějiny Z – hospodářství ČR Č</p> <p>Vz – komunikace a asertivita OSV -sociální rozvoj Osobnostní rozvoj</p>	<p>Testy, desetiminutovky, skupinové práce</p> <p>Projekt – pozvánka pro přitele z ciziny</p>

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Občanská výchova

Ročník:7.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady</p> <p>VO-9-3-02 sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi</p> <p>VO-9-5-04 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva</p> <p>VO-9-5-03 uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory</p> <p>VO-9-5-05 objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu</p> <p>VO-9-1-08 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám</p> <p>VO-9-1-04 zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají</p> <p>VO-9-1-05 kriticky přistupuje k mediálním</p>	<p>Majetek a bohatství - potřeby člověka a jejich druhy zdroje získávání majetku a jeho typy, ochrana majetku, majetek soukromý a veřejný, vlastnictví, rozpočet a jeho typy, racionální způsoby hospodaření, životní úroveň</p> <p>Globální problémy lidstva – odpovědnost člověka za osud naší planety, důsledky lidských zásahů do přírody, problémy konzumní společnosti, porušování přírodní rovnováhy, problémy národnostní náboženské a jiné nesnášenlivosti, přelidnění</p> <p>Kulturní dědictví – rozmanitost kultury, hodnoty a tradice, druhy umění, kulturní instituce, masmédiá, vzájemné obohacování kultur, ochrana kulturních hodnot, předávání kulturního dědictví -</p>	<p>OSV - Sociální rozvoj</p> <p>EV – Základní podmínky života -vztah člověka k prostředí -lidské aktivity - problémy životního prostředí</p> <p>VDO – Občan, občanská společnost a stát</p> <p>Vv, Hv –druhy umění MKV-multikulturalita MV-fungování a vliv médií ve společnosti</p>	<p>Testy, doplňovací úkoly, práce s texty, skupinové práce</p> <p>Referát - chráněné živočišné a rostlinné druhy</p>

<p>informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí</p> <p>VO-9-2-04 popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru</p> <p>VO-9-1-06 zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu</p> <p>VO-9-1-09 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti</p> <p>VO-9-1-02 rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</p>	<p>Člověk a morálka – význam sebevýchovy, sebekontroly a sebeovládání v soukromém a veřejném životě, morálka a mravnost, mravní hodnoty a jejich uplatňování v praktickém životě, svědomí, morálka a právo, svoboda člověka, vliv morálky na charakter člověka</p> <p>Stát a právo - <i>Člověk a lidské práva</i> – rovnost a nerovnost lidí, univerzální lidská práva, specifická práva, diskriminace a pozitivní diskriminace, důstojnost člověka, nerespektování lidských práv a svobod, konkrétní úprava lidských práv a svobod v dokumentech</p>	<p>VDO – Občan, občanská společnost</p> <p>MV – Lidské vztahy - Princip sociálního smíru a solidarity</p>	
--	--	--	--

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Občanská výchova

Ročník: 8.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>VO-9-2-01 objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života</p> <p>VO-9-2-03 rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání</p> <p>VO-9-2-01 objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života</p> <p>VO-9-4-02 rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu</p> <p>VO-9-4-09 rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů</p> <p>VO-9-4-10 rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady</p> <p>VO-9-4-11 diskutuje o příčinách a</p>	<p>Člověk jako osobnost</p> <ul style="list-style-type: none"> - vývoj člověka v hlavních etapách života - osobní vlastnosti, dovednosti schopnosti člověka, osobní nedostatky a jejich překonávání - charakter člověka, jeho utváření, posilování kladných vlastností - temperament - sebehodnocení, sebezpoznání, sebevýchova seberegulace, volní vlastnosti - sociální skupina a její působení na osobnost dospívajícího, proces socializace - vzhled, lidské rasy <p>Člověk a citový život</p> <ul style="list-style-type: none"> - chování, jednání a prožívání jako základní projevy lidského života, odlišnost lidí v prožívání životních situací - základní znaky a druhy citů, vnější projevy citů, citové vlastnosti člověka - citové stavy a nálady, jejich vliv na chování - vyšší city, jejich podoby, postoje, hodnoty a ideály - způsoby řešení citových problémů <p>Stát a právo</p> <p><i>Člověk a právo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - úloha práva v životě společnosti, právní vědomí, právní způsobilost, člověk jako právní subjekt - právní norma, zákony, jejich význam a dodržování - ústava, její struktura a obsah - hlavní druhy práva, charakteristika právního řádu - rozdělení moci ve státě - ochrana veřejného pořádku – policie, soudy, státní zastupitelství, notářství, advokacie - závažné protispolečenské jevy, trestní odpovědnost, postihy a prevence trestní činnosti - opatření a zákony související s mladistvými vztahující se k návykovým látkám 	<p>OSV – Osobnostní rozvoj Sociální rozvoj Morální rozvoj</p> <p>Vz - dospívání</p> <p>VDO – Občan, občanská společnost a stát Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p>	<p>Osobnostní testy, písemné zkoušení, desetiminutovky, dlouhodobé úkoly, skupinové práce, projekt</p> <p>Projekt – Člověk jako osobnost</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>důsledcích korupčního jednání</p> <p>VO-9-4-08 dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují a uvědomuje si rizika jejich porušování</p> <p>VO-9-4-07 provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci</p> <p>VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinností občana při zajišťování obrany státu</p>	<p><i>Člověk a občanský život</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - člověk jako občan, způsoby nabývání občanských práv - podmínky udělování státního občanství - základní práva a povinnosti občanů - občanskoprávní vztahy, význam občanského zákoníku pro ochranu těchto vztahů - typy občanskoprávních smluv, jejich význam a využití - druhy pojištění, jejich účel a funkce - podmínky uzavírání vybraných smluv 	<p>VDO – Občanská společnost a škola Občan, občanská společnost a stát</p>	

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Vyučovací předmět: Občanská výchova

Ročník: 9.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>VO-9-4-06 objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství</p> <p>VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz</p> <p>VO-9-3-08 rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti rozliší nejčastější typy a formy států vysvětlí principy demokratického řízení společnosti</p> <p>VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít</p> <p>VO-9-3-03 na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení</p> <p>VO-9-3-05 uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu</p>	<p>Člověk a pracovní život – zásady odpovědné volby povolání, význam osobních předpokladů způsoby získávání profesních informací pracovní smlouva, vznik a ukončení prac. poměru význam zákoníku práce pracovní prostředí, bezpečnost a ochrana zdraví, práce mladistvých</p> <p>Stát a hospodářství – lidské potřeby a jejich uspokojování, zboží a statky tržní mechanismus, nabídka, poptávka, principy fungování tržního hospodářství struktura národního hospodářství – odvětví a sektory banky a jejich funkce funkce peněz hospodaření státu, rozpočet, příjmy a výdaje, zásahy státu do ekonomiky</p>	<p>OSV – Osobnostní rozvoj pracovní výchova, rod. výchova – zdraví</p>	<p>Dotazník, testy, skupinové práce, dlouhodobý úkol, písemné zkoušení, test na PC</p>

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>VO-9-3-07 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané</p> <p>VO-9-4-01 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky</p> <p>VO-9-4-02 rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu</p> <p>VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů</p> <p>VO-9-4-04 vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů</p> <p>VO-9-5-01 popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování</p> <p>VO-9-5-02 uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích</p> <p>VO-9-5-03 uvede příklady některých</p>	<p>Stát a právo – typy a formy státu, dělení moci ve státě demokratické principy a diktatura volební systém a volební právo politické strany, jejich program a zaměření</p> <p>Nadnárodní společenství - nejvýznamnější mezinárodní organizace otázky bezpečnosti ve světě a v Evropě integrační proces v Evropě, ČR jako součást EU globální problémy lidstva, jejich příčiny a důsledky globalizace, její projevy, klady a zápory</p>	<p>VDO – Občan, občanská společnost a stát</p> <ul style="list-style-type: none"> Formy participace občanů v politickém životě <p>Principy demokracie jako formy vlády a zp. rozhodování</p> <p>EGS-Objevujeme Evropu a svět Jsme Evropaně MKV - Kulturní difference</p> <ul style="list-style-type: none"> Multikulturalita <p>Z – Evropa</p>	

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory</p> <p>VO-9-5-06 uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru</p> <p>VO-9-2-02 posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek</p>	<p>Životní perspektivy – životní plány a cíle, význam informací pro možnost efektivního rozhodování</p> <p>životní názor</p> <p>hledání smyslu lidského života (dobro, spokojenost, odpovědnost)</p>	<p>MKV – Lidské vztahy Z, Vz</p>	